

Tiðargreinin verður skrivað av skiftandi fólki, sum ikki dagliga eru knýtt at blaðnum. Evnini eru ymisk, men viðgera øll okkurt evni, sum er viðkomandi fyri tíðina júst nú.

Undir sjóneykuna

er sjálvandi keðiligt.

Men hvussu við, tá ið tað ávirkar ein einstakling, sum ikki megnar at standa ímóti trýstinum?

Helst hava vit øll upplivað í lívinum at blíva skeldað, fáa ókvæmisorð slongd eftir okkum ella bara at verða niðurgjörd onkursvegna. Vit vita, hvussu tað kennist.

Ímynda tær so, um tann ræðuleikin gongur fyri seg fyri allan almenningin at síggja? Til dømis á Facebook ella á netmiðlunum.

Vit hava víst á fleiri dømi um hetta í miðlunum hjá Miðlahúsinum.

Nevnast kann ungu gentuna, sum var happað og trýst umvegis internetið til at leggja naknar myndir av sær út. Gentan gjørdist sjálmorðshótt, men gjørdist betur fyri, tá ið foreldrini valdu at slökkja fyri allari internetnýtslu. Aðrastaðni í heimi vita vit, at internet-happing hevur elvt til, at ung fólk hava tikið lívið av sær.

Eitt annað dømi úr Miðlahúsinum er samkynda gentan, sum var á forsiðuni á Sosialinum stutt eftir, at hjúnabandslógin varð broytt. Fleiri ferðir hevði hon roynt at tikið lívið av sær, tí mátin hon og onnur samkynd vórðu umrødd í almenna rúminum fekk hana at missa viljan til lívið.

Sosialurin setur fokus á kjakmentanina

»Tað næsta verður at pedofilarnir vera normal« skrivar ein kjakar á in.fo herfyri um eina grein um samkynd. »Eingin er fátækur í Føroyum, hatta eru helvitis nass-

arar heila lortið. Tey útnytta almannastovuna og tit eru so býtt at tit ikki vita tað«, skrivaði ein annar viðmerkjari til eitt kjak um familjuískoyti hjá samgonguni. »Hasi sokallaðu kristnu eru fanansbesett«, skrivaði ein kjakari um ein trúgvandi persón, í samband við kjakið um hjúnabandslógina.

Vit hava øll talu og skrivifrælsi, men tað kemur við ábyrgd. Tí lata vit øll um okkum ganga, tá ið vit síggja slíkan ræðuligan atburð á netinum, so er vist, at okkara fólkaræði stendur fyri vanda. Haturstala móti øðrum hevur ongantið og ferð ongantið at

føra nakað gott við sær, meðan konstruktívt kjak um øll samfelagsviðurskipti eru fólkaræðinum at gagni.

Um seinni viðmerkjarin, nevndur omanfyri, heldur hevði skrivað: »Eg taki ikki undir við stuðul til tey fátøku, tí mær vantar enn at skilja, hvussu nakar kann hava tørv á tí í Føroyum. Tað kundi verið áhugavert at frætt meira um«.

Ivaleynt hevði viðkomandi fingið meira burtur úr tí og helst fingið onnur at fyrihalda seg kritiskt til evnið, heldur enn at vera ósamdur fyri ósemjunnar skuld.

vit og skil, tá ið avgerðir skulu takast, heldur enn bara at ganga aftaná bólkunum.

Vit kenna helst øll hesar sjónvarpsupptøkur sum prógva, at hendir tær eitt hvørt úti á gøtuni, so er tað best, at tú ert har sum fægst fólk eru. Tí smellur tú um millum fleiri hundrað fólk á gøtuni, so ger eingin nakað. Hví? Tí hvør einstakur heldur seg aftur, tí hini halda seg aftur. Smellur tú hinvegin um har, sum kanska fimm fólk eru, so lata tey ikki bólka-trýsti halda sær aftur frá at hjálpa.

Hvussu man tann veruleikin so ávirka atferð á netinum?

Ímynda tær, um allir internetkjakarar í landinum tóku avgerð um, at nú skuldi einki ókvæmisorð nýttast, virðing skuldi altíð vera í tónanum og ein roynd skuldi altíð gerast at skilja aðrar hugsanir. Tá hevði

tað ivaleyst verið óheppi at verið tann, sum gekk ímóti streyminum og kjakaðist á lægsta støðið.

Hvat hendir so, um stóðan er hin øvugta? At hvønn dag siga vit »hasir helvitis muslimarnir skuldu verið dripnir á Vaglinum«, tá ið vit umrøða til dømis fremmandafólk ella bara føroyingar við øðrum átrúnaðarligum hugsanum enn meirilutin. Hvussu man tað tá vera, at vera tann, sum roynir at kjakast á einum hægri og virðiligum støðið?

Hóast vit enn ikki við vissu kunnu siga, hvat hesin nýggi samskiptishátturin hevur av avleiðingum, so vita vit, at avleiðingar eru har.

Til dømis rithøvundarnir, sum høvdu fingið eitt miðal ummæli, og síðani keyptu fleiri túsund eintøk av sínari egnu bók og soleiðis endaðu á »best seller« listanum og harvið seldu meir og meir. Ella slatur um heilsuna hjá Barack Obama, sum endaði í fleiri hundrað millióna afturgongd á børsinum. Tað er pengar og óuppiborin viðurkenning. Tað

Komandi vikurnar fer Miðlahúsið at varpa ljós á kjakmentan í Føroyum. Um tú ert fyri ella ímóti samkyndari vígslu. Fyri ella ímóti at taka flóttafólk til Føroyar ella at veita stuðul til fátækar føroyingar. Um tú ert fyri ella ímóti uppboðssølu av fiskivinnuni ella blokkstuðli. Hetta er fyri so vítt alt líkamikið, tí tað snýr seg um, hvussu vit bera fram okkara hugsanir, nú hvør einstakur okkara hevur ótarnaðar møguleikar at siga sína hugsan til øll at hoyra. Vit ynskja at eggja til størri umhugsni, tá ið kjakast verður í almenna rúminum, tí givið er, at vit eins og onnur samfeløg hava tørv á at viðurkenna avbjóðingarnar við nýggja samskiptisháttinum og taka trupulleikan í álvara.